

Биология

PISAга йўналтирилган тест

7 - синф

<p>Ўнгдаги матнни ўқинг.</p> <p>1-саволга жавобингизни ёзинг 1.</p> <p>Паразит қуртлар қайслар?</p> <p><i>Битта тўғри жавоб вариантини танланг</i></p> <p>A). Фаол ҳаёт тарзига мослашган организмлар</p> <p>B). Сув муҳитида эркин харакатланадиган ҳайвонлар</p> <p>В)тирик организмлар ичida яшайдиган ва зарар етказадиган қуртлар</p> <p>Г).ҳайвонларнинг қолдиқлари ёки секрецияси билан озиқланадиган организмлар</p>	<p>Одамлар ва ҳайвонларнинг паразит-қуртлари</p> <p>бемор со қуйидаги шикоятлар билан шифокорга мурожаат қилди: терининг оқариши, вазн йўқотиш, ич қотиши, баъзида диарея, шиширади, қусиш ва кўнгил айниш, қорин оғриғи. Шифокор илгари унинг қуртлари ёки паразитар қуртлари бўлиши мумкинлигини тахмин қилган. У мендан бошқа тестлар билан бирга курт тухумлари учун тестдан ўтишимни сўради.</p>						
<p>Топшириқ тавсифи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баҳолашнинг таркибий соҳаси: тирик тизимлар • Баҳолашнинг компетентлилик соҳаси: ҳодисаларни илмий тушунириш • Контекст: шахсий • Мураккаблик Мураккаблик даражасиси: паст • Жавоб формати: битта тўғри жавобни танлаш билан • Баҳолаш обьекти: ҳодисаларни тушунириш учун тегишли илмий билимларни қўлланг • Максимал балл:1 <p>Текшириш усули: дастур билан</p>	<p>Баҳолаш тизим:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">баллар</td> <td style="width: 50%;">Мезоннинг мазмуни</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td>танланган жавоб: 3 (B)</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">0</td> <td>бошқа жавоб ёки жавоб йўқ</td> </tr> </table>	баллар	Мезоннинг мазмуни	1	танланган жавоб: 3 (B)	0	бошқа жавоб ёки жавоб йўқ
баллар	Мезоннинг мазмуни						
1	танланган жавоб: 3 (B)						
0	бошқа жавоб ёки жавоб йўқ						

Ўнгдаги матнни ўқынг.

2-саволга жавобингизни ёзинг. Нима учун болалар кўпроқ аскарида билан касалланади?

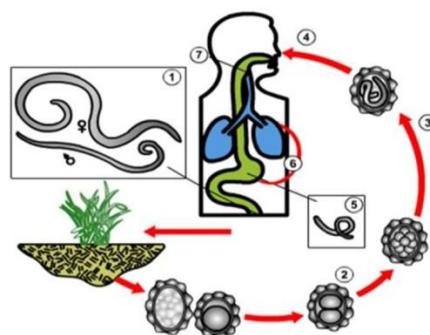
Битта тўғри жавобни танланг:

- А) болалар кўпинча ювилмаган қўллар билан овқатланишади, тупроқда эса куртларнинг тухуми кўп
- Б) Катталар иммунитет кучли бўлгани учун куртларнинг тухуми тез ўлади
- В) Болалар истеъмол қиласидиган сут маҳсулотлари орқали ўтиши мумкин.
- Г) Болаларнинг иммунитети заиф, тухумлар тез ривожланади.

Одамлар ва хайвонларнинг паразит-куртлари

Дунёда 4,5 миллиарддан ортиқ одам паразитлар билан касалланган, уларнинг 70%и болалардир. Мактаблар ва болалар боғчаларида болалар кўпинча куртларнинг тухумлари мавжудлиги учун текширилади. Болаларда энг кўп учрайдиган куртлар бу аскаридалар бўлиб, бу куртлар келтириб чикарадиган касаллик аскаридоз деб номланади.

Жизненный цикл аскариды

Топшириқ тавсифи:

- Баҳолашнинг таркибий соҳаси: компетенциянинг тирик тизимлари
- Баҳолашнинг компетентлилик соҳаси: ҳодисаларни илмий тушунириш
- Контекст: шахсий
- Мураккаблик Мураккаблик даражасиси: паст
- Жавоб формати: битта тўғри жавобни танлаш билан
- Баҳолаш обьекти: ҳодисаларни тушунириш учун тегишли илмий билимларни қўлланг
- Максимал балл: 1

Текшириш усули: дастурдан фойдаланиш

Баҳолаш тизими

Балл

Мезоннинг мазмуни

1

танланган жавоб: 1 (А)

0

бошқа жавоб ёки жавоб йўқ

<p>Ўнгдаги матнни ўқинг. Саволга жавобингизни ёзинг.</p> <p>Савол 3. Нега шифокор уй ҳайвонларини ҳам текширишни айтди?</p> <p>Жавобингизни ёзинг.</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p>Одамлар ва ҳайвонларнинг паразит-күртлари</p> <p>Болалардаги қүртларнинг тухумлари учун тести ижобий натижা берди. Шифокор даволанишни буюрди ва, агар уйда мушук, ёки ит бўлса, уларни албатта санитария кўригига олиб боришни тавсия килди.</p> 								
<p>Топшириқ тавсифи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баҳолашнинг таркибий соҳаси: тирик тизимлар • Баҳолашнинг компетентлилик соҳаси: табиатшунослик усувларини қўллаш тадқиқот • Контекст: маҳаллий • Мураккаблик Мураккаблик даражасиси: ўрта • Жавоб формати: батафсил жавоб билан очинг • Баҳолаш обьекти: ҳодисаларни тушунириш учун тегишли табиатшунослик билимларини қўлланг • Максимал балл: 2 <p>Текшириш усули: эксперт томонидан</p>	<p>Баҳолаш тизими</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">балл</th> <th style="text-align: center;">Мезоннинг мазмуни</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">2</td> <td>Bерилган жавоб: 1. Мушуклар ва итлар кўпинча паразит қуртларнинг доимий ёки оралиқ ташувчилари бўлиб хисобланади. 2. Бола улардан юқтириб олган бўлиши мумкин.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td>Тўлиқ жавобнинг иккита элементидан бири</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">0</td> <td>Бошқа жавоб ёки жавоб йўқ</td> </tr> </tbody> </table>	балл	Мезоннинг мазмуни	2	Bерилган жавоб: 1. Мушуклар ва итлар кўпинча паразит қуртларнинг доимий ёки оралиқ ташувчилари бўлиб хисобланади. 2. Бола улардан юқтириб олган бўлиши мумкин.	1	Тўлиқ жавобнинг иккита элементидан бири	0	Бошқа жавоб ёки жавоб йўқ
балл	Мезоннинг мазмуни								
2	Bерилган жавоб: 1. Мушуклар ва итлар кўпинча паразит қуртларнинг доимий ёки оралиқ ташувчилари бўлиб хисобланади. 2. Бола улардан юқтириб олган бўлиши мумкин.								
1	Тўлиқ жавобнинг иккита элементидан бири								
0	Бошқа жавоб ёки жавоб йўқ								

<p><i>Ўнгдаги матнни ўқинг.</i></p> <p>4-саволга жавобингизни ёзинг. Агар сизга эслатма ёзиш Топшириқ си берилган бўлса:</p> <p>"Паразитар қуртларни юқтиришнинг олдини олишнинг асосий чоралари", сиз қайси иккита асосий қоидаларни айтган бўлардингиз?</p> <p><i>Жавобингизни ёзинг</i></p> <p>1. _____</p> <p>_____</p> <p>2. _____</p> <p>_____</p>	<p>Одамлар ва ҳайвонларнинг паразит-қуртлари</p> <p>Бугун мактабга поликлиника шифокорлари келиб, паразит қуртлар хақида гапириб бердилар. Инсон организмида кичик микроорганизмлардан тортиб ўлчами катта бўлган қуртларнинг 2000 дан ортиқ турлари мавжуд. Уларни тананинг ҳар қандай қисмида топиш мумкин: ўпка, жигар, мушаклар, мия, тери ва ҳатто қўзларда.</p> <p>Шунингдек, улар паразитар қуртларни юқтиришнинг олдини олиш хақида сўзлаб бердилар.</p>										
<p>Топшириқ тавсифи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баҳолашнинг таркибий соҳаси: тирик тизимлар • Баҳолашнинг компетентлилик соҳаси: ҳодисаларни илмий тушунириш • Контекст: шахсий • Мураккаблик Мураккаблик даражасиси: ўртacha • Жавоб формати: батафсил жавоб билан • Баҳолаш обьекти: ҳодисаларни тушунириш учун тегишли илмий билиmlарни қўлланг • Максимал балл: 2 <p>Текшириш усули: эксперт томонидан</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="text-align: left; padding: 5px;">Баҳолаш тизими</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center; padding: 5px;">балл</th> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Мезоннинг мазмуни</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2</td> <td style="padding: 5px;"> <p>Жавобда қўйидаги мезонлардан иккитаси бўлиши керак:</p> <p>1. Овқатланишдан олдин ва хожатхонадан фойдалангандан кейин қўлингизни илиқ сувда совунлаб ювинг</p> <p>2. Ҳеч қачон ювилмаган резаворлар, сабзавотлар ёки меваларни истеъмол қилманг</p> <p>3. Қўфирилмаган ва қайнатилмаган гўшт ва балиқни истеъмол қилманг.</p> <p>4. Ҳайвонларга теккандан кейин қўлингизни яхшилаб ювинг</p> </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1</td> <td style="padding: 5px;">Фақат битта мезон кўрсатилса</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">0</td> <td style="padding: 5px;">бошқа жавоб ёки жавоб йўқ</td> </tr> </tbody> </table>	Баҳолаш тизими		балл	Мезоннинг мазмуни	2	<p>Жавобда қўйидаги мезонлардан иккитаси бўлиши керак:</p> <p>1. Овқатланишдан олдин ва хожатхонадан фойдалангандан кейин қўлингизни илиқ сувда совунлаб ювинг</p> <p>2. Ҳеч қачон ювилмаган резаворлар, сабзавотлар ёки меваларни истеъмол қилманг</p> <p>3. Қўфирилмаган ва қайнатилмаган гўшт ва балиқни истеъмол қилманг.</p> <p>4. Ҳайвонларга теккандан кейин қўлингизни яхшилаб ювинг</p>	1	Фақат битта мезон кўрсатилса	0	бошқа жавоб ёки жавоб йўқ
Баҳолаш тизими											
балл	Мезоннинг мазмуни										
2	<p>Жавобда қўйидаги мезонлардан иккитаси бўлиши керак:</p> <p>1. Овқатланишдан олдин ва хожатхонадан фойдалангандан кейин қўлингизни илиқ сувда совунлаб ювинг</p> <p>2. Ҳеч қачон ювилмаган резаворлар, сабзавотлар ёки меваларни истеъмол қилманг</p> <p>3. Қўфирилмаган ва қайнатилмаган гўшт ва балиқни истеъмол қилманг.</p> <p>4. Ҳайвонларга теккандан кейин қўлингизни яхшилаб ювинг</p>										
1	Фақат битта мезон кўрсатилса										
0	бошқа жавоб ёки жавоб йўқ										
<p><i>Ўнгдаги матнни ўқинг.</i></p> <p>4-саволга жавобингизни ёзинг. Агар сизга эслатма ёзиш Топшириқ си берилган бўлса:</p> <p>"Паразитар қуртларни юқтиришнинг олдини олишнинг асосий чоралари", сиз қайси иккита асосий қоидаларни айтган бўлардингиз?</p> <p><i>Жавобингизни ёзинг</i></p> <p>1. _____</p> <p>_____</p> <p>2. _____</p> <p>_____</p>	<p>Одамлар ва ҳайвонларнинг паразит-қуртлари</p> <p>Бугун мактабга поликлиника шифокорлари келиб, паразит қуртлар хақида гапириб бердилар. Инсон организмида кичик микроорганизмлардан тортиб ўлчами катта бўлган қуртларнинг 2000 дан ортиқ турлари мавжуд. Уларни тананинг ҳар қандай қисмида топиш мумкин: ўпка, жигар, мушаклар, мия, тери ва ҳатто қўзларда.</p> <p>Шунингдек, улар паразитар қуртларни юқтиришнинг олдини олиш хақида сўзлаб бердилар.</p>										
<p>Топшириқ тавсифи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Баҳолашнинг таркибий соҳаси: тирик тизимлар • Баҳолашнинг компетентлилик соҳаси: ҳодисаларни илмий тушунириш • Контекст: шахсий • Мураккаблик Мураккаблик даражасиси: ўртacha • Жавоб формати: батафсил жавоб билан • Баҳолаш обьекти: ҳодисаларни тушунириш учун тегишли илмий билиmlарни қўлланг • Максимал балл: 2 <p>Текшириш усули: эксперт томонидан</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="text-align: left; padding: 5px;">Баҳолаш тизими</th> </tr> <tr> <th style="text-align: center; padding: 5px;">балл</th> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Мезоннинг мазмуни</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">2</td> <td style="padding: 5px;"> <p>Жавобда қўйидаги мезонлардан иккитаси бўлиши керак:</p> <p>1. Овқатланишдан олдин ва хожатхонадан фойдалангандан кейин қўлингизни илиқ сувда совунлаб ювинг</p> <p>2. Ҳеч қачон ювилмаган резаворлар, сабзавотлар ёки меваларни истеъмол қилманг</p> <p>3. Қўфирилмаган ва қайнатилмаган гўшт ва балиқни истеъмол қилманг.</p> <p>4. Ҳайвонларга теккандан кейин қўлингизни яхшилаб ювинг</p> </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">1</td> <td style="padding: 5px;">Фақат битта мезон кўрсатилса</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">0</td> <td style="padding: 5px;">бошқа жавоб ёки жавоб йўқ</td> </tr> </tbody> </table>	Баҳолаш тизими		балл	Мезоннинг мазмуни	2	<p>Жавобда қўйидаги мезонлардан иккитаси бўлиши керак:</p> <p>1. Овқатланишдан олдин ва хожатхонадан фойдалангандан кейин қўлингизни илиқ сувда совунлаб ювинг</p> <p>2. Ҳеч қачон ювилмаган резаворлар, сабзавотлар ёки меваларни истеъмол қилманг</p> <p>3. Қўфирилмаган ва қайнатилмаган гўшт ва балиқни истеъмол қилманг.</p> <p>4. Ҳайвонларга теккандан кейин қўлингизни яхшилаб ювинг</p>	1	Фақат битта мезон кўрсатилса	0	бошқа жавоб ёки жавоб йўқ
Баҳолаш тизими											
балл	Мезоннинг мазмуни										
2	<p>Жавобда қўйидаги мезонлардан иккитаси бўлиши керак:</p> <p>1. Овқатланишдан олдин ва хожатхонадан фойдалангандан кейин қўлингизни илиқ сувда совунлаб ювинг</p> <p>2. Ҳеч қачон ювилмаган резаворлар, сабзавотлар ёки меваларни истеъмол қилманг</p> <p>3. Қўфирилмаган ва қайнатилмаган гўшт ва балиқни истеъмол қилманг.</p> <p>4. Ҳайвонларга теккандан кейин қўлингизни яхшилаб ювинг</p>										
1	Фақат битта мезон кўрсатилса										
0	бошқа жавоб ёки жавоб йўқ										

Ўнгдаги матнни ўқинг ва қүйидаги саволга жавоб беринг. Чап устундаги элемент ёнидаги жадвалда ўнг устундаги тегишили элемент учун *Ха* ёки *Йўқ*-ни танланг.

Савол 5. Афсона нима ва хақиқат нима?
Тўғри жавоб учун *Ха*, нотўғри жавоб учун эса йўқ деган жавобни беринг.

	Белгилар	Ха	йўқ
1	Гўштни узоқ муддатга музлатиш, тузлаш, дудлаш уни зарарсизланишини таъминлайди.		
2	Гельминтлар билан заҳарланишнинг белгиси-аллергик ҳолатлар.		
3	Провилактика учун гельментларга қарши дорилардан фойдаланиш		
4	Гўштни камида 2-2,5 соат қайнатиш керак.		

Топшириқ тавсифи

- Баҳолашнинг таркибий соҳаси: жонли тизимлар
- Баҳолашнинг компетентлилик соҳаси: табиий табиатшунослик тадқиқот усусларини қўллаш
- Контекст: маҳаллий
- Мураккаблик Мураккаблик даражасиси: юкори
- Жавоб формати: мувофиқликни ўрнатиш
- Баҳолаш обьекти: маълумотларни таҳлил қилиш ва тегишли хуносалар
- чиқариш
- Максимал балл: 2

Текшириш усули:

Одам ва ҳайвонларнинг паразит-қуртлари

Интернетда сиз қуртларни юқтирумаслик ва инфекция белгилари қандай бўлиши хақида кўплаб маслаҳатларни топишингиз мумкин.

Айрим инсонлар қўрқади ва профилактика мақсадида қуртларга қарши дори воситаларини истеъмол қиласдилар. Бошқалар эса бу ҳар қандай тирик организмнинг одатда бор бўлишига ишонадилар.

Баҳолаш тизими

Баллари	Мезоннинг мазмуни
2	жавоблар тўғри: 1 йўқ; 2 ха; 3 йўқ; 4 ха.
1	икки ёки учта тўғри жавоб танланган
0	бошқа жавоблар ёки жавоб йўқ